

розгляду справи без повідомлення третьої особи про розгляд справи, обставини справи, встановлені судовим рішенням, не мають юридичних наслідків при розгляді позову, пред'явленого стороною, яка брала участь у цій справі, до цієї третьої особи або позову, пред'явленого цією третьою особою до такої сторони. Тобто, обставини не набувають ознак преюдиційності, а тому мають бути доведені стороною у новій справі. Крім того, прийняття судового рішення про права, інтереси та (або) обов'язки осіб, що не були залучені до участі у справі, вважається таким порушенням норм процесуального права, яке є обов'язковою підставою для скасування судового рішення суду першої інстанції та ухвалення нового судового рішення в суді апеляційної інстанції (п. 4 ст. 3 ст. 277 ГПК України) і підставою для повного або часткового скасування рішень і передачі справи повністю або частково на новий розгляд або для продовження розгляду – судом касаційної інстанції (п. 8 ч. 1 ст. 310 ГПК України).

Список використаних джерел:

1. Дем'як В. М. Учасники господарського процесу в позовному провадженні : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / В. М. Дем'як; Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва. Київ, 2012. 226 с.
2. Сибилёв Д. М. Участие третьих лиц в гражданском судопроизводстве / Нац. юрид. акад. Украины им. Я. Мудрого. Х. : Легас, 2001. 98 с.
3. Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судами першої інстанції: Постанова Пленуму ВСУ від 26.12.2011р. № 18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018600-11>

Ключові слова: господарський процес, треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, захист права, юридичний інтерес, регресна вимога.

Key words: economic process, third parties who do not declare independent claims on the subject of the dispute, protection of rights, legal interest, recourse requirement.

ДОБРОВОЛЬСЬКА ВОЛОДИМИРА ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права та процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ОРГАН КОНТРОЛЮ

Економічна безпека є важливим чинником життєдіяльності і нормального функціонування будь-якої держави, у тому числі й України. Офіційно термін «економічна безпека» був визнаний у 1985 р., коли на 40-й сесії Генеральної Асамблеї ООН була прийнята резолюція про міжнародну економічну безпеку. В ній було визначено, що світовий

спільноті необхідно сприяти забезпеченню міжнародної економічної безпеки з метою соціально-економічного розвитку та прогресу кожної країни. На 42-й сесії Генасамблеї ООН прийнята Концепція міжнародної економічної безпеки [1, с. 9]. Особливого значення економічна безпека набуває в умовах воєнного стану, коли саме вона є підґрунтям матеріального забезпечення країни та «є однією з важливіших складових елементів національної безпеки, відображаючи причинно-наслідковий зв'язок між економічною міцністю країни, її військово-економічним потенціалом та національною безпекою. Цей зв'язок передбачає свідому підтримку в державі визначених пропорцій між накопиченням валового внутрішнього продукту та військовим будівництвом. Тобто економічна безпека є засобом захисту національних інтересів держави» [2, с. 7].

Держава створює різноманітні інституції – спеціально уповноважені органи, які покликані через здійснення контроль – наглядових дій виявляти і запобігати різноманітні порушення щодо економічного стану. Так, 28 січня 2021 року був прийнятий спеціальний нормативний акт – Закон України «Про Бюро економічної безпеки України», яким була легалізована діяльність Бюро економічної безпеки України (надалі – БЕБ України), за яким саме цей орган є центральним органом виконавчої влади, на який покладуються завдання щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави. Головними серед завдань БЕБ України є виявлення зон ризиків у сфері економіки шляхом аналізу структурованих і неструктурованих даних та оцінювання ризиків і загроз економічній безпеці держави, напрацювання способів їх мінімізації та усунення. Під ризиками в Законі визначена загроза, що ідентифікується в бюджетній, податковій, митній, грошово-кредитній або інвестиційній сфері, вплив якої призводить до тінізації економіки та послаблення економічної безпеки держави. Всі зазначені сфери є складовими сфери господарювання, в якій фінансова дисципліна гарантує й своєчасну сплату всіх податків й зборів, й поповнення бюджетів всіх рівнів й позитивний розвиток економіки в цілому. Саме «ризик-орієнтований підхід є одним з найважливіших інструментів для побудови ефективної програми протидії кримінально протиправним посяганням у сфері економіки. Розуміння цих ризиків і пов'язаних з ними факторів надає змогу вживати більш ефективних і дієвих заходів з метою унеможливлення криміналізації економічної сфери. Ризики мають динамічний характер, тому управління ризиками має здійснюватися безперервно. Необхідно, щоб присвоєні рівні ризику відповідали дійсно наявним ризикам, відображали реальну картину, і представляли ефективний метод оцінки» [3, с. 87]. Представляється, що у зазначеному сенсі управління слід розуміти як здійснення контролю-наглядових повноважень з метою своєчасного виявлення економічно-кримінальних правопорушень та застосування відповідних санкцій до правопорушників.

В іноземних країнах такого спеціального органу не створено, а його функції покладено на інші державні інституції, так, наприклад,

«у країнах Балтії забезпечення економічної безпеки спрямовані насамперед на реалізацію фінансово-економічної безпеки. Німеччина відображає проблеми економічної безпеки в директивах Міністерства оборони, які регламентують найважливіші сфери ринкової діяльності та визначають контрольні функції держави» [4, с. 507].

Особливого значення діяльність БЕБ України набуває в складних умовах господарювання через повномасштабну збройну агресію з боку Росії. Саме у період війни зростає вірогідність скоєння злочинів економічного характеру, створення різноманітних перешкод щодо ведення бізнесу, тінізації та відмивання коштів, тиск на підприємців з метою їх отримання, тощо. Тому діяльність контролюючого наглядового характеру такого державного органу як БЕБ є вкрай доцільною, важливою та своєчасною.

В умовах війни «за словами директора БЕБ Вадима Мельника, робота бюро спрямована, в першу чергу, на відпрацювання наступних напрямів: виявлення та реагування на необґрунтоване завищення цін. Бюро продовжує отримувати повідомлення про такі порушення зі сторони недобросовісних підприємців з більшості областей України;

виявлення та зупинення діяльності тих підприємств, які здійснюють незаконну торгівлю з Росією та Білоруссю, у тому числі переміщення товарів контрабандним шляхом;

встановлення суб'єктів господарської діяльності, де кінцевими бенефіціарами є резиденти Росії та Білорусії;

встановлення активів Росії та Білорусії, а також їх громадян;

попередження незаконних дій з гуманітарною допомогою;

боротьба з негативними проявами, які заважають бізнесу відновлювати економіку держави;

розслідування кримінальних проваджень» [5, с. 510].

Слушною також є думки про те, що «одним із багатьох позитивних кроків до зменшення тиску на бізнес з боку правоохоронних органів стане створення Ради громадського контролю при БЕБУ. Рада отримає консультативну та контролюючу функції, та буде обиратися на засадах відкритого та прозорого конкурсу шляхом рейтингового інтернет-голосування громадян України» [6, с. 52]. Громадський контроль у будь-яких державних органах є вельми доречним та дозволяє населенню спостерігати за його діяльністю, реагувати на неї відповідним чином.

Таким чином, БЕБ України це спеціально уповноважений орган, який у межах своїх повноважень здійснює контрольно-наглядові дії з метою своєчасного виявлення, усунення і попередження правопорушень у сфері господарювання, як правило кримінально-правового (фінансового) характеру на підставі та умовах визначених нормами чинного законодавства. Діяльність БЕБ України сприяє пришвидшенню економічного зростання, підвищенню ділової активності в Україні, розвитку легального бізнесу, детінізації коштів тощо. Через обсяг прав уповноважених осіб БЕБ України є дієво-практичною державною інституцією, яка практично втілює принципово нову систему взаємодії (взаємовідносин) між владою і бізнесом.

Список використаних джерел:

1. Ткаченко В. Г. Некоторые положения сущности и содержания экономической безопасности государства. *Экономист*. 2008. № 9. С. 9–11.
2. Третяк В. В., Гордієнко Т. М. Економічна безпека: сутність та умови формування. *Економіка та держава*. 2010. № 1. С. 6–8.
3. Вереша Р. В. Ризик-менеджмент у системі економічної безпеки України. Законодавче забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків–Київ, 17 трав. 2021 р.); [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Харків–Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 86–88.
4. Козак Л. С., Федорук О. В. Тенденції розвитку й ефективність забезпечення європейської економічної безпеки в умовах глобалізації економіки. *Управління проектами, системний аналіз і логістика: наук. журнал. Технічна серія*. 2012. Вип. 10. С. 505–512.
5. Мельник В. Бюро економічної безпеки України аналізує шляхи для запуску економіки в регіонах. Інформаційний ресурс. Режим доступу: <https://agravery.com/uk>
6. Калініна І. В., Силенко Н. Г. Правоохоронна діяльність Бюро економічної безпеки України. Законодавче забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків–Київ, 17 трав. 2021 р.); [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Харків–Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 51–53.

Ключові слова: економічна безпека, контроль, сфера господарювання, ризик-орієнтований підхід, тінізація економіки, чинне законодавство.

Key words: economic security, control, sphere of management, risk-oriented approach, shadowing of the economy, current legislation.

КВАСНИЦЬКА ОЛЬГА ОЛЕКСІЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права та процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ ВІД НАСЛІДКІВ ВІЙНИ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ МІСТОБУДІВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

За три місяці російсько-української війни в Україні знищено сотні тисяч об'єктів житлової інфраструктури, майже кожна територія України зазнає руйнації, зруйновані цілі міста, села. Люди втрачають житло, суб'єкти господарювання – бізнес, міста – інфраструктуру, держава несе збитки та намагається в умовах воєнного часу напрацювати план заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України.

Указом Президента № 266/2022 від 21.04.2022 року «Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни» вже створено